

200 års medisinerutdanning

Øivind Larsen

Doktorskole og medisinstudium

Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo gjennom 200 år (1814–2014). 726 s, tab, ill. Oslo: Michael, 2014. Pris Gratis for medlemmer ISBN 978-82-92871-92-8

Hva har preget medisinerutdanningen ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo: praksis eller teori? Svaret er at pendelen har svingt med samfunnskrav og medisinsk kunnskap. Underveis har medisinstudiet gått fra å være et studium for samfunnets sosiale elite til «karaktereliten». I dag vil det i stor grad si kvinnelige studenter.

Larsen har solid medisinhistorisk bakgrunn, og dette er hans egen fortelling om disse tingene. Den er preget av personlige oppfatninger og erfaringer. Særlig tydelig er det i den delen som faller sammen med hans egen tid på fakultetet. Men han feller ingen dom over tidligere tiders medisinske kunnskap – den ses i lys nettopp av sin av tid.

Forfatteren henvender seg primært til studenter og ansatte ved fakultetet i Oslo. Dermed er boken noen steder noe «innadvendt». Forfatteren går også i liten grad inn i diskusjon med tidligere forskning.

Den første delen angår etableringen av fakultetet, den andre institusjonsbyggingen fra 1814 til 1914. Periodeskillet kunne skyldes både grunnlovjubileum og krig, men dette året kom en ny og viktig studieplan. Del tre går frem til 1970. Del fire er referat fra et aktørseminar om utviklingen av fakultetet etter 1970 og er altså et kildeskrift for fremtidige historiske studier.

Det er ikke enkelt å disponere en bok som favner om forskning og undervisning, strukturer og skiftende faglig søkelys, samfunnsmessige krav og forventninger, rekruttering, sosialt og faglig studentliv og livet «etterpå» – i tillegg til forholdet til samarbeidende institusjoner og Legeforeningen. I mylderet av interessante oppslag kan det noen steder være vanskelig å se hva forfatteren mener er de viktigste trekkene. Kanskje fremstår medisinen som mer enhetlig enn den var? Samtidig savner jeg psykiatri og internasjonal helse. Inngikk ikke dette i fakultetets utdanning?

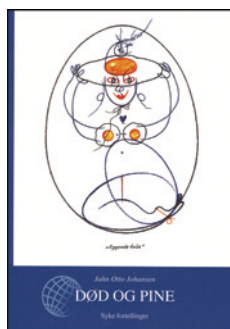
Larsen er opptatt av legenes vilje til å søke kunnskap utenfor Norge. Målet ved det unge fakultetet var «å etablere et nasjonalt, medisinsk kunnskapstilfang», og kunnskap utenfra skulle tilpasses nasjonale forhold. Det ville vært interessant å vite mer om hvilken kunnskap de som reiste ut, tok med seg hjem, og hvordan den ble tilpasset forholdene hjemme.

Boken er rik på informasjon om personer i konflikt og samarbeid. Den gir inntrykk av hva studentene lærte, og hvorfor de gjorde det. Den åpner for alternative tolkninger og vil bidra til nye diskusjoner om medisinerutdanningen, universitetet og samfunnet.

Astri Andresen

Professor i historie, Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Universitetet i Bergen

Ujevnt om menn med problemer

Jahn Otto Johansen

Død og pine

Syke fortellinger. 96 s, ill. Drøbak: Kultur og utenriks, 2014.

Jeg husker Jahn Otto Johansen fra nyhetene da jeg var liten – utenriksreporter, bred, med grått hår, briller og en slags hatt. I intervjuer fremstilles han på to vis: kunnskapstung og en levemann. Nå har han skrevet *Død og pine – Syke fortellinger*. I forordet bedyrer han at dette ikke er selvbiografiske fortellinger, men at både han selv og venner har opplevd noe av det som er skildret.

Boken består av til sammen sju fortellinger om syke menn, menn som brekker beinet og må tisse i ølglass på kjøkkenet til Det norske medisinske Selskap på grunn av manglede universell utforming. Menn med pacemaker som heller fisker laks enn å ligge med kona. Menn som starter sin seksuelle karriere på horehus i Hamburg under realskoletur, og som ender opp med erektil dysfunksjon og fordypning i Arne Næss' økofilosofi. Menn som dør uten at noen kommer i begravelsen. Mennene tar seg en til slutt en konjakk, og så er fortellingen over. Dette er skittenrealisme.

Fortellingene preges av forfatterens liv og levned i inn- og utland, av hans brede kunnskap og klokskap og av hans mange gode intensjoner, ideer og observasjoner. Dessverre er ikke alle like gjennomarbeidede, og detaljrikdommen gir dem en sprikende form. Johansen skulle hatt en skjønnlitterær sparringspartner og en korrekturleser, for her er det mange skrivefeil. Innimellom triller det ut noen kommentarer om negre, homofile og jøder som de aller færreste vil komme unna med.

Heldigvis kommer man til fortellingen om Arnold Finkelstein, den jødiske legen. Han kom til Norge i 1939 på invitasjon fra Karl Evang og jobbet først i Talvik i Finnmark. Dr. Finkelstein var gift med litteraturviteren Lise, og disse to utviklet Alzheimers sykdom parallelt. Skildringen av disse to stadig mer demente menneskene som fortsatt bor sammen i samme leilighet, som blir fremmede for hverandre, gjenoppdager hverandre, og som pleier og trøster hverandre, er vakker, inderlig og poetisk.

Oddvar Torsheim har forsideillustrasjonen og fire tegninger til slutt. *Eggande frue* på forsiden er lite representativ for innholdet, og det er ikke lett å forstå hvordan de andre tegningene passer inn.

Johansen sier selv hva han vil – han vil more de små og irritere de store. Jeg tror imidlertid ikke boken er spesielt relevant for leger.

Guro Lenæs

Lege i spesialisering, Enhet for plastikkirurgi
Sykehuset Telemark